

KUTSESTANDARD

Päästemeeskonna juht, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine
- 4) Karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks
- 5) Koolitusvajaduste väljaselgitamine ning koolituse planeerimine
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Päästemeeskonna juht, tase 5	5

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Päästemeeskonnajuhi töö eesmärk on teha ja juhtida päästetööd, kaitsta inimeste tervist, elu, vara ja keskkonda ning abistada neid operatiivselt ja professionaalselt õnnetuste korral.

Päästemeeskonnajuht koordineerib päästemeeskonna tööd päästekomandos ja päästetööl, võtab päästesündmusele vastu otsuseid ja annab korraldusi päästemeeskonnale ja teistele päästesündmusele kaasatud asutustele ja isikutele. Päästemeeskonnajuht allub operatiivteenistuslikult päästejuhile.

Päästemeeskonnajuht kasutab oma töös isikukaitsevahendeid.

Päästetöö valveteenistuja kutsealal on ka päästja, tase 4 ja päästejuhi, tase 6 kutsed.

Päästja ülesanded on tulekustutustööde ja tehnilise päästetöö tegemine ning ohtlike ainetega toimunud päästesündmuste likvideerimine. Päästejuht korraldab keerukate ja ulatuslike päästesündmuse lahendamist.

A.2 Tööosad

A.2.1 Töö planeerimine ja korraldamine

2.1.1 Valmisoleku tagamine.

2.1.2 Päästetöö varustuse ja tehnika hooldamise korraldamine ja kontroll.

2.1.3 Ennetustöös osalemine.

2.1.4 Töökorralduslike dokumentide ettevalmistamine, koostamine ja täitmine.

A.2.2 Päästesündmuse lahendamine

2.2.1 Riskide ja eriohtude hindamine sündmuskohal.

2.2.2 Päästetöö juhtimine.

2.2.3 Koostöö tegemine teiste ametkondadega.

2.2.4 Päästesündmuse teabe edastamine.

2.2.5 Päästesündmuse aruandluse koostamine.

A.2.3 Tulekustutustöö tegemine

2.3.1 Töövahendite kasutamine ja kasutusjärgne hooldamine.

2.3.2 Tuleohutuspaigaldiste kasutamine.

2.3.3 Hargnemised.

2.3.4 Suitsusukeldumine.

2.3.5 Inimeste (ja loomade) evakueerimine ja päästmine.

2.3.6 Põlemise likvideerimine.

A.2.4 Tehnilise päästetöö tegemine

2.4.1 Töövahendite kasutamine ja kasutusjärgne hooldamine.

2.4.2 Hargnemised.

2.4.3 Inimeste (ja loomade) evakueerimine ja päästmine.

2.4.4 Tehnilise päästesündmuse likvideerimine baasteenuse ulatuses.

A.2.5 Ohtlike ainete toimunud päästesündmuste likvideerimine

2.5.1 Töövahendite kasutamine ja kasutusjärgne hooldamine.

2.5.2 Hargnemised.

2.5.3 Inimeste (ja loomade) evakueerimine ja päästmine.

2.5.4 Keemiapäästetöö tegemine.

2.5.5 Saasteärastustööde tegemine.

2.5.6 Naftareostuse korjetööde tegemine.

A.2.6 Koolituse ettevalmistamine ja läbiviimine

2.6.1 Koolitusvajaduse väljaselgitamine.

2.6.2 Koolituse sisuline ettevalmistamine ja läbiviimine.

2.6.3 Koolitustegevuse dokumenteerimine.

Valitavad tööosad

A.2.7 Alarmsõidu tegemine

2.7.1 Alarmsõidu tegemine vastava kategooria sõidukiga.

2.7.2 Ohtude ja riskide hindamine alarmsõidul.

Tööosade- ja ülesannete täielik loetelu on toodud kutsestandardi Lisas 1.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Päästemeeskonnajuhi töö on korraldatud ööpäevaringsete valvevahetustega, sõltumata puhkepäevadest ja riigipühadest.

Päästemeeskonnajuht, tase 5 töötab nii sise- kui ka välitingimustes, sõltumata ilmastikuoludest, sageli ekstreemsetes oludes (kõrge temperatuur, hingamiskõlbmatu keskkond, kitsad olud, töötamine kõrgustes ja sügavustes jm) ning teeb füüsilist pingutust nõudvat tööd.

Päästetööl puutub ta kokku ohuteguritega (põlemisgaasid, elekter, ohtlikud ained, vesi jm), mis võivad mõjuda tema elule ja/või tervisele.

Päästemeeskonnajuhil peab olema valmisolek tegeleda tema enda psüühikat traumeerivate olukordadega.

A.4 Töövahendid

Päästemeeskonnajuhi töövahendid on päästetöö elektrilised, sisepõlemismootoriga, pneumaatilised, hüdraulilised ja käsivahendid, tuletõrjepumbad ja -armatuur, redelid, voolikud, IKT-, esmaabivahendid jm.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Tööks vajalikud isikuomadused on kohusetunne, pinget- ja stressitaluvus, avatus, organiseeritus, korrektsus ja head juhiomadused.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Tavaliselt on päästemeeskonnajuhil keskharidus, kutseoskused on omandatud kutseõppeasutuses või töö käigus ning läbitud erialased kursused. Päästemeeskonnajuht on eelnevalt töötanud päästjana.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Meeskonnavanem, rühmapealik.

A.8 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks

Töö päästeteenistujana on reguleeritud päästeteenistuse seadusega.

B-osa KOMPETENTUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Päästemeeskonnajuht, tase 5 kutse koosneb seitsmest kohustuslikust ja ühest valitavast kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 - B.2.6 ja B.2.8 (lähiv kompetents) tõendamine ning lisaks on võimalik täiendavalt tõendada valitavat kompetentsi B.2.7.
Märge valitava kompetentsi tõendamise kohta kantakse kutsetunnistusele.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Töö planeerimine ja korraldamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) komandopealiku puudumisel viib läbi valvevahetuse üleandmise ja vastuvõtmise vastavalt kehtivale korrale; paigutab isikkoosseisu operatiivvalmiduses olevale päästetehnikale, tagades vähemalt miinimumkoosseisu vastavalt kehtivale korrale; täidab elektroonselt päästetöö rakendusprogramme, et tagada ülevaade operatiivvalmiduses olevast ressursist; viib igapäevaselt läbi meeskonnasisest taseme hoidmiseks vajalikku teoreetilist ja praktilist õpet vastavalt väljaõppeplaanile ja päevakavale; informeerib operatiivkorrapidajat ja komandopealikku esimesel võimalusel muudatustest operatiivvalmiduses vastavalt kehtivale korrale; 2) korraldab ja tagab varustuse ning tehnika hooldamise valvemeeskonna tasandil vastavalt komandopealikult saadud juhiste; teeb vajaduse korral komandopealikule ettepanekuid graafikuväliseks hoolduseks; 3) viib valvevahetuse ajal ennetustöö büroolt saadud vahenditega läbi ohutuskoolitusi vastavalt teenuse standardis ette nähtud tingimustele ja ennetustöö büroolt, komandopealikult ning II päästetöö juhtimise tasandil saadud juhiste; juhendab päästjaid ohutuskoolitustel; kogub andmeid koolitustel osalenute kohta ja täidab digitaalselt aruande; annab ennetustöö büroole koolituste sisu ja vahendite kohta tagasisidet; tutvustab koolitustel, infopäevadel jt üritustel päästetehnikat, -varustust ja -võtteid; 4) kontrollib valvevahetuse vastuvõtmise ajal ja vajadusel selle jooksul asjakohaste dokumentide täitmist; täidab valvevahetuse jooksul elektrooniliselt kulumaterjalide arvestuskaarte. Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.2 Päästesündmuse lahendamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) kogub kommunikatsioonivahendite kaudu eelnevat informatsiooni häirekeskuselt ja vahetat infot sündmuskohal visuaalse vaatluse ja küsitluse teel; saadud andmetele tuginedes hindab erinevaid riske ja ohtusid sündmuskohal ja eriolukordades vastavalt oma tööülesandele; valib päästetööks sobivaima meetodi, et tagada meeskonna ohutus; 2) päästetöö juhtimiseks valib otsustava suuna ja taktika, arvestades sündmuse liiki ja eripära; annab meeskondadele töökasud vastavalt valitud taktikale; vajaduse korral moodustab juhtimisgrupi ning edastab vajaduse II päästetöö juhtimise tasandi kaasamiseks; juhib tulemuslikult päästetööd I päästetöö juhtimise tasandil vastavalt kehtivatele õigusaktidele; 3) kaasab päästesündmuse lahendamisse võimalikke vajaminevaid asutusi ja isikuid vastavalt nende vastutusale, saavutamaks võimalikult kiire ja tulemuslik sündmuse lahendamise; juhib päästetööd ja kaasatud ametkondasid vastavalt ettenähtud korrale; 4) edastab ajakirjanike soovi saada infot sündmuse kohta valvepressiesindajale telefoni teel; annab intervjuusid ja vastab küsimustele vastavalt päästeameti pressiesindajalt saadud loale ja asutuses kehtivale korrale; 5) sisestab pärast tema poolt juhitud päästesündmust sündmuse andmed ja tegevused elektroonilisse andmebaasi vastavalt kehtivale korrale; täidab päästesündmusel tarvitusele võetud meetmete protokollid, väljastab meetmele allutatud isikule tema nõudel meetme protokollid/protokollid vastavalt kehtivale korrale. Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.3 Tulekustutustöö tegemine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad:	

- 1) kontrollib valvevahetuse alguses ja vajaduse korral valvevahetuse jooksul hingamisaparaadi korrasolekut ning fikseerib tulemuse vastavalt kehtestatud juhisele; kontrollib töövahendite kasutusjärgse hoolduse tulemust, fikseerib vastavalt kokkulepitud korrale töövahendite erakorralise hoolduse vajaduse ja edastab info komandopealikule; kasutab töövahendeid sihipäraselt vastavalt tootja kasutusjuhendile ning kontrollib töövahendite sihipärasest kasutamist;
- 2) kasutab tuleohutuspäigaldisi inimeste päästmisel, tulekolde lokaliseerimisel ja hilisemal kustutamisel, arvestades nende otstarvet ja tööpõhimõtteid; annab päästjatele käsu tulekustutuspaigaldiste kasutamiseks;
- 3) valib efektiivseima hargnemise vastavalt päästesündmuse eripärale ja iseloomule; annab sündmuskohal käsud hargnemisteks ja jälgib kogu päästesündmuse vältel hargnemiste efektiivsust;
- 4) juhib ja korraldab suitsusukeldumist vastavalt suitsusukeldumise juhendile; hindab riske suitsusukeldumistööde vältel vastavalt saadud infole ja sündmuse kulgemisele; kontrollib suitsusukeldujate valmisolekut, varustust ja tegevust vastavalt hinnatud riskidele;
- 5) hindab tulekahju arengut vastavalt suitsu- ja põlemisgaaside levikule ning annab vastavalt sellele käsklused võimalikult kiireks, ohutuks ja efektiivseks evakuatsioon- või elupäästetegevuseks;
- 6) hindab tule ja põlemisgaaside levikut ning määrab jahutamise vajaduse, arvestades põlemiskoormust ning põlevmaterjali omadusi ja kogust; hindab kogutud (luure) andmete põhjal põlengu liiki ja vastavalt sellele valib sobiva kustutusmeetodi, kustutusaine ja -vahendi ning nende koguse ja andmise intensiivsuse; annab päästjatele korralduse põlengu likvideerimiseks ja põleva hoone/objekti õigeaegseks ventileerimiseks; korraldab tulekahjukollete likvideerimise, andes korraldused vajalike konstruktsioonide avamiseks; kontrollib nende tegevuste teostamise efektiivsust ja teeb vajaduse korral korrekture.

Teadmised:

- 1) tulekahju arengufaasid;
- 2) evakuatsiooni ja elupäästva tegevuse põhimõtted tulekahju olukorras;
- 3) tulekustutusvahendid ja -ained ning nende kasutamispõhimõtted.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

B.2.4 Tehnilise päästetöö tegemine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) kontrollib valvevahetuse alguses ja vajaduse korral valvevahetuse jooksul töövahendite korrasolekut ning fikseerib tulemuse vastavalt kehtestatud juhisele; kontrollib töövahendite kasutusjärgse hoolduse tulemust, fikseerib vastavalt kokkulepitud korrale töövahendite erakorralise hoolduse vajaduse ja edastab info komandopealikule; kasutab töövahendeid sihipäraselt vastavalt tootja kasutusjuhendile ning kontrollib töövahendite sihipärasest kasutamist;
- 2) valib efektiivseima hargnemise vastavalt päästesündmuse eripärale ja iseloomule; annab sündmuskohal käsud hargnemisteks ja jälgib kogu päästesündmuse vältel hargnemiste efektiivsust;
- 3) hindab tehnilise päästesündmuse arengut, arvestades päästetavate seisundit ja kahjude levikut ning vastavalt sellele annab käsklused võimalikult kiireks, ohutuks ja efektiivseks evakuatsioon- või elupäästetegevuseks;
- 4) valib päästetaktika vastavalt õnnetuse dünaamikale ja tekitatud tagajärgedele; annab käsklused päästetööde tegemiseks, valides selleks õige varustuse ja efektiivseima tegevuse; jälgib kogu päästöö vältel tööde efektiivsust ja vastavalt tekkinud vajadusele muudab päästöö taktikat; teeb baasteenuse ulatuses tehnilisi päästetöid abitusse seisundisse sattunud inimese või looma päästmiseks päästetöö baasteenuse ulatuses, kasutades selleks standardvarustust ohutult ja sihipäraselt; töötab mitmesuguste õnnetuse tagajärgede leevendamiseks ja inimkannatuse vähendamiseks, kasutades spetsiaalset varustust.

Teadmised:

- 1) evakuatsiooni ja elupäästva tegevuse põhimõtted mitmesuguste õnnetuste puhul;
- 2) päästetöövahendid ja ained ning nende kasutamispõhimõtted.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

B.2.5 Ohtlike ainetega toimunud päästesündmuste likvideerimine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) valmistab ette, kasutab ja hooldab suitsusukeldumise varustust keemiasukeldumiseks vastavalt juhendile; kontrollib päästjate suitsusukeldumise varustuse kasutamist keemiasukeldumiseks vastavalt juhendile; valmistab mõõtmiseks ette sobiva mõõteseadme, kasutab seda ja hooldab pärast kasutamist;
- 2) valib efektiivseima hargnemise päästmiseks, ohtliku aine aurude lahustamiseks, kontsentratsiooni vähendamiseks, aine leviku peatamiseks vms vastavalt päästesündmuse eripärale ja riskikeskkonnale; annab sündmuskohal käsud hargnemisteks ja jälgib kogu päästesündmuse vältel hargnemiste efektiivsust;

- 3) hindab inimeste (ja loomade) päästmise võimalikkust ohtlike ainetega saastunud keskkonnast, määrab keelu-, ohu-, hoiatus-, evakuatsiooni- ja turvaala ning saasteärastuspunkti asukoha; annab käsu kaitsevarustuse kasutamiseks ning inimeste (ja loomade) võimalikult kiireks, ohutuks ja efektiivseks evakueerimiseks ning päästmiseks;
- 4) tuvastab lähtuvalt luure tulemustest aine omadused ja ohtlikkuse ning edastab info vastavalt juhendile, võtab kasutusele vajalikud kaitsemeetmed ja otsustab lisaressursi kaasamise; hindab aine leviku peatamise ja lekke sulgemise võimalusi ning annab lähtuvalt luure tulemustest päästjatele käsu kaitseriietuse kasutamiseks, aine leviku peatamiseks, lekke sulgemiseks ja ohu kõrvaldamiseks;
- 5) hindab saasteärastuse vajadust ja vajaduse korral annab käsu loputus- või pesukoha moodustamiseks ja saasteärastusainete kasutamiseks; juhib loputus- või pesukoha tööd kannatanute, keemiasukeldujate ja päästevahendite saasteärastusel;
- 6) hindab naftareostuse ulatust ja levikut nii maismaal kui veekogul, määrab otsustava suuna, ohu- ja turvaala ning annab käsu reostuse leviku tõkestamiseks; vastavalt hinnangule tellib sündmuse lahendamiseks vajalikud ressursid.

Teadmised:

- 1) evakuatsiooni ja elupäästva tegevuse põhimõtted ohtlike ainetega toimunud õnnetuste puhul;
- 2) päästetöövahendid ja ained ning nende kasutamispõhimõtted ohtlike ainetega toimunud sündmustel.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

B.2.6 Koolituse ettevalmistamine ja läbiviimine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) teeb ettepanekuid valvemeeskonna taseme hoidmise, täiendkoolituste ja õppuste teemade osas, arvestades valveteenistujate teadmisi ja oskusi ning sündmuste lahendamise käigus tekkinud puudusi/probleeme, parimat praktikat ja varasemaid koolitusi; vastavalt teemade aktuaalsusele koostab valvemeeskonnale praktiliste harjutuste plaane; osaleb koolituskava koostamises, tehes vahetule juhile ettepanekuid vajalike koolituste osas vastavalt teenistuslikule vajadusele;
- 2) valmistab ette ja viib läbi valvemeeskonna päevakavajärgset õppetegevust vastavalt plaanile; annab koolitatavatele suulist tagasisidet;
- 3) täidab õppepäevikut vastavalt kehtivale korrale.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Selle kutse taotlemisel on lisaks võimalik täiendavalt tõendada üks valitav kompetents B.2.7.

B.2.7 Alarmsõidu tegemine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) teostab ohutult alarmsõitu vastavalt häirekeskuselt saadud väljasõidukorraldusele, ohuhinnangule ja alarmsõiduki juhtimist reguleerivatele õigusaktidele vastava kategooria sõidukiga; täidab temale antud ülesandeid, arvestades sõiduki eriotstarvet, omapära ning sündmuse iseloomu; täidab valvevahetuse lõpuks elektroonilise sõidupäeviku;
- 2) hindab visuaalselt ja sõiduki omapärale tuginedes ning ilmastiku, tee- ja liiklusolusid arvestades erinevaid riske ning ohtusid sündmuskohale jõudmiseks vastavalt autojuhi ülesandele; valib vastavalt ohtude ja riskide hinnangule ning sündmuse omapärale sündmuskohale jõudmiseks sobiva sõidukiiruse ning teekonna.

Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.8 Päästemeeskonnajuht, tase 5 kutset läbiv kompetents

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) järgib oma töös ohutustehnika ja tööohutuse reegleid ja põhimõtteid; vastutab koolitusel ja päästesündmusel osalevate ja kaasatud isikute ohutuse eest;
- 2) järgib oma töös päästetöö valdkonda reguleerivaid õigusakte ja kontrollib nende järgimist;
- 3) kasutab tööks vajalikke info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid (riistvara ja tarkvara, raadiosidevahendid, navigatsiooniseadmed jm) vastavalt kehtestatud korrale ja kasutusjuhenditele;

- 4) annab kannatanu(te)le elupäästvat esmaabi vastavalt päästetöö baasteenusele; kiirabi puudumisel annab päästetavatele esmaabi, annab päästetööl osalevatele ja kaasatavatele asutustele ja isikutele käsud esmaabi andmise korraldamiseks;
- 5) töötab tõhusalt meeskonnas ja selle huvides ning kohandub meeskonnaga, juhib meeskonda; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas;
- 6) kasutab oma töös eesti keelt tasemel B2 (vt lisa 2 „Keeleoskuse hindamise skaala“);
- 7) järgib oma töös päästeteenistuja kutse-eetikat (vt Lisa 3 www.rescue.ee) ja avaliku teenistuse ametniku eetikakoodeksit (<http://www.riigikantselei.ee>).

Teadmised:

- 1) oma organisatsiooni ülesehitus ja toimimise põhimõtted, organisatsiooni kultuur;
- 2) sisejulgeoleku valdkond.

Hindamismeetod(id):

Läbivat kompetentsi hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega integreeritult.

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	18-17042013-1.2/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Aivar Lepp, Eesti Päästeala Töötajate Ametiühing, Päästeameti Ida Päästekeskus Stella Polikarpus, Sisekaitseakadeemia Gert Teder, Päästeameti Põhja Päästekeskus Aivar Kilp, Päästeameti Põhja Päästekeskus Tarvi Ojala, Päästeamet Häli Allas, Päästeamet
3. Kutsestandardi kinnitaja	Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	9
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	17.04.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	10.04.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	1349 Kutseteenuste juhid, mujal liigitamata
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Rescue unit leader, level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Töösad ja tööülesanded	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 3 Päästeteenistuja kutse-eetika	